

SSA mottrygg

ATT LYFTA TRYGGHETSFRÅGORNAN

FRÅN KONFERENSEN 22-23 JANUARI 2009 ARRANGERAD AV

TRYGGARE OCH MÄNSKLIGARE GÖTEBORG, GÖTEBORGS CENTRALA BROTTSFÖREBYGGANDE RÅD

»Skapa goda spiraler!«

Många perspektiv i
Göteborgs trygghetsarbete

Tillbaka till rötterna för polisen

»Göteborg är ingen gangsterstad!«

»Vi behöver träna på
att hantera otrygghet«

God samverkan
motverkar »expertsyndromet«

I bland är det nödvändigt att stanna upp, ta ett steg åt sidan för att både kunna se och lyssna på ett nytt och annorlunda sätt. Pauser är viktiga, de kan ge oss tid att se vår bit i ett större pussel och hjälper till så att andras men också vårt eget vardagliga och ibland osedda arbete blir mer synligt. Det var tankar av det slaget som vägledde Rådet Tryggare och Mänskligare Göteborg när det bjöd in till konferensen *Hur lyfter vi trygghetsfrågorna i Göteborg?*

Engagemanget för trygghetsfrågor i Göteborg är djupt, vitt och brett och vilar på en kunskapsbas där kompassen är inställd på att fortsätta utveckla en hållning där den robusta demokratin och dialogen är vägledande.

Denna dokumentation visar att konferensen blev som vi hoppades – en mötesplats för generösa utbyten av idéer, tankar och erfarenheter mellan de som dagligen möter stadsdelarnas medborgare och de som har att arbeta med frågorna på en strategisk och även nationell nivå.

Vi är glada att så många som drygt 250 personer hörsammade rådets inbjudan. Särskilt glädjande var det breda deltagandet både när det gäller professioner, verksamheter och hemvister.

Tillsammans har vi kommit en bit på väg i arbetet, men mycket återstår. Vi hoppas och tror att konferensen gav nya korsbefruktnings, gränsöverskridande möten och kraft att fokusera på möjligheterna i framtiden!

Göteborg februari 2009

För Rådet Tryggare och Mänskligare Göteborg

Anneli Hulthén, kommunstyrelsens ordförande
Jan Hallberg, kommunstyrelsens vice ordförande

Omkring 250 personer deltog under Tryggare och Mänskligare Göteborgs konferens om trygghetsfrågor, som hölls på First Hotel Grand i Borås 22–23 januari.

Tryggare och Mänskligare Göteborg
Göteborgs centrala brottsförebyggande råd
© Tryggare och Mänskligare Göteborg
Grafisk form: Sara Lund
Text: Ulf Benkel
Foto: Leif Gustafsson
Tryck: Göteborgstryckeriet 2009

»Skapa goda spiraler!«

*Hur lyfter vi trygghetsfrågorna?
Det spørsmålet var utgångspunkten
för Tryggare och Mänskligare
Göteborgs konferens.*

*Några svar presenterades av
Brå:s generaldirektör:*

*Genom att vara flexibla,
utgå från medborgarna, hålla
oss till fakta – och inte säga att
glaset är halvtomt.*

Jan Andersson, generaldirektör för Brottsförebyggande rådet, talade bland annat om vikten av att peka på allt det brottsförebyggande arbete som har varit framgångsrikt, i stället för att »klä sig i säck och aska och säga att ingenting funkar«.

– Det finns ett stort intresse både från och för den lokala nivån, fastslog Jan Andersson, generaldirektör för Brottsförebyggande rådet, när han talade under rubriken »Därför behövs lokalt trygghetsfrämjande arbete«.

Han konstaterade att mycket har hänt sedan Brå 1998 fick i uppdrag av regeringen att stödja det lokala brottsförebyggandet:

– Numera har 85–90 procent av Sveriges kommuner egna lokala brottsförebyggande råd. Arbetet går ofta tvärs över de vanliga partipolitiska gränserna och vi vet att det händer saker när vi bildar nätverk. Klimatet är ett helt annat än tidigare, då brottsförebyggande i princip var synonymt med polisens arbete, sa Jan Andersson.

Han lyfte därefter fram fyra principer som är viktiga för ett framgångsrikt trygghetskapande arbete.

Den första var det han kallade att tänka »generiskt«:

– Man skulle också kunna kalla det att verka enligt principen att »one size does not fit all«. Det är inte säkert att ett sätt att arbeta som fungerar på en ort passar på alla andra platser. Förutsättningar kan variera stort mellan olika områden och allt går inte att bara använda som mall och

överföra direkt. Det kan till exempel gälla grannsamverkan, föräldrautbildning och mentorskap. Och kameraövervakning, som kan fungera bra i vissa miljöer men inte i andra – och till och med vara direkt kontraproduktivt på några ställen.

Jan Anderssons andra princip var medborgarperspektivet:

– Det är behoven hos de boende och lokalt verksamma i ett område som ska styra och som vi ska utgå från. Där är just trygghetsvandringar en av de mest intressanta åtgärderna – och där är det ju Göteborg som har »dragit loket«.

Hans tredje princip för framgångsrikt brottsförebyggande arbete var det han med ytterligare en engelsk fras kallade »fact rules«.

– Vi ska ge en nyanserad bild och presentera verkligheten som den är – även om vi ibland får mothugg av människor som inte känner igen dessa fakta från den bild de fått genom medierna.

Jan Andersson menade också att fakta inte minst är ett effektivt motmedel mot så kallade neutraliseringstekniker, alltså olika sätt att bagatellisera eller försöka normalisera brottslighet genom argument som »alla andra gör det«, »det drabbar ingen fattig« och »det var han som började«.

– Den typen av bortförklaringar motverkar man genom att berätta hur det egentligen är, och konfrontera föreställningarna med verkliga fakta.

Som ett bra exempel på detta nämnde Jan Andersson det danska Ringstedprojektet, som utgick från – och punkterade – »alla andra gör det«-argumentet när det gäller riskbeteende hos unga. Projektet vann 2006 The European Crime Prevention Award, som delas ut till det bästa brottsförebyggande arbetet av European Crime Prevention Network, ett nätverk för EU-ländernas brottsförebyggande myndigheter.

Jan Anderssons fjärde och sista princip handlade om att se glaset som halvtomt och inte halvtomt.

– Jag blir bekymrad när människor som arbetar med brottsförebyggande och brottsofferfrågor klär sig i säck och aska och säger att ingenting funkar och allt är åt helvete. Men det är ju faktiskt väldigt mycket som har gjorts, inte minst inom forskning, kompetensutveckling, ungdoms-, kvinno- och brottsofferjourer. Säg inte att allt detta inte har haft någon enda effekt! För då kan vi ju lika gärna lägga ner verksamheten. Vi måste peka på det framgångsrika och skapa goda spiraler i stället för negativa.

Göteborgs stadsdirektör Åke Jacobsson betonade vikten av långsiktighet i det trygghetskapande arbetet och jämförde bland annat med byggandet av katedralen i spanska Toledo – som tog 267 år.

I sin välkomsthälsning lyfte Göteborgs stadsdirektör Åke Jacobsson fram tre begrepp som skulle återkomma flera gånger under trygghetskonferensen: Samverkan, barnperspektiv och långsiktighet.

Barnperspektivet betonades redan från start

Strax efter lunch torsdagen den 22 januari hälsade Åke Jacobsson de omkring 250 deltagarna välkomna till Tryggare och Mänskligare Göteborgs konferens om trygghetsfrågor, som hölls på First Hotel Grand i Borås.

Han konstaterade att trygghetsarbetet i Göteborg har varit framgångsrikt, men att det finns mycket kvar att göra.

– Därför är det absolut nödvändigt att det finns med flera olika synvinklar i det här arbetet och att vi inser vikten av långsiktighet. Särskilt när vi närmar oss frågorna ur ett barnperspektiv – och det måste vi göra, inskräpte han.

För att ytterligare understryka vikten av att se de långsiktiga perspektiven drog han en parallell med katedralen i spanska Toledo, som byggdes under åren 1226–1493:

– De som började bygga på den visste att den inte skulle bli klar under deras livstid.

Åke Jacobsson lyfte också fram det goda samarbete som finns mellan de lokala brottsförebyggande aktörerna i Göteborg och det nationella brottsförebyggande rådet, Brå.

– De har bidragit mycket med kompetens och forskningsmedel genom åren, men vi har också kunnat bidra, genom att resultat av satsningar i Göteborg har blivit nationella exempel – bland annat trygghetsvandringar.

»Göteborg är ingen gangsterstad!«

Om vi accepterar mediebilderna av Göteborg som en gangsterstad, då har vi gett upp, sa kommunstyrelsens Dario Espiga när han inledde konferensens andra dag.

– Men det kommer inte att hända så länge vi fortsätter vårt arbete, deklarerade han.

– Jag är stolt över Göteborg. Det är en stad att känna sig trygg i, sa Dario Espiga (S), ordförande i Sociala resursnämnden och kommunstyrelsens ansvarige för sociala frågor och folkhälsa, på fredagsmorgonen.

– Men jag blir förbannad när jag läser i tidningen att Göteborg skulle vara en »gangsterstad«. Göteborg är en stad där folk går till jobbet och lämnar barn på dagis. Det är en kulturstad och en evenemangstad – men det är ingen gangsterstad! Om vi skulle acceptera den bilden, och låta den organiserade brottsligheten sätta agendan för vår stad, då har vi gett upp.

– Jag är stolt över Göteborg. Det är en stad att känna sig trygg i, sa Dario Espiga (S), ordförande i Sociala resursnämnden och kommunstyrelsens ansvarige för sociala frågor och folkhälsa, på fredagsmorgonen.

Dario Espiga var dock övertygad om att det scenariot inte kommer att bli verklighet:

– För så länge ni och vi och alla ute i stadsdelarna och ungdomar som trygghetsvårdarna i Frölunda fortsätter det här arbetet – då kommer det inte att bli så!

Precis som Kerstin Sjöbratt och Åke Jacobsson och flera andra på konferensen lyfte även Dario Espiga fram barnperspektivet:

– Oavsett vilka vi är och kommer ifrån har vi det gemensamt att vi alla har varit barn. Vi måste bejaka barnens solidariska och demokratiska sidor och lyssna på dem.

– Oavsett vilka vi är och kommer ifrån har vi det gemensamt att vi alla har varit barn.

Men detta är inte bara en kommunal fråga: vi behöver det civila samhället och frivilligorganisationerna också – och vi måste släppa in dem. Om barnperspektivet genomsyrar

allt arbete så kommer det att resultera i ett bättre samhälle.

Dario Espiga (S), ordförande i Sociala resursnämnden och kommunstyrelsens ansvarige för sociala frågor och folkhälsa, fastslog att han är stolt över sin hemstad och var starkt kritisk mot det mediala utpekandet av Göteborg som en »gangsterstad«.

»Lyssna till barnens egna röster!«

Många lyfte fram barnperspektivet under konferensen.

En av dem som gjorde det med rejält eftertryck var Kerstin Sjöbratt från Bris.

En av hennes huvudpoängar var att vi måste utgå från barnens egna röster och upplevelser.

Kerstin Sjöbratt, ledamot i rådet Tryggare och Mänskligare Göteborg och regionchef för Bris Väst, var en av flera på konferensen som lyfte fram barnperspektivet. Hon betonade bland annat vikten av att verkligen lyssna på de ungas egna röster – så att det bokstavligen blir ett barnens perspektiv.

Kerstin Sjöbratt, regionchef för Bris Väst och ledamot i rådet Tryggare och Mänskligare Göteborg, berättade att Bris, Barnens rätt i samhället, har funnits representerat där ända sedan starten 2001:

– Det tycker jag var modigt – att inte bara bjuda in en frivilligorganisation bland alla dessa betydelsefulla män i rådet, utan dessutom en som jobbar med

barn och unga, sa Kerstin Sjöbratt.

Hon noterade med glädje att barnfrågorna numera har blivit allt mer synliggjorda:

– Alla tycker att barn är viktiga att lyssna på och att det är angeläget – men svårt – med tidiga insatser.

Kerstin Sjöbratt poängterade dock att det finns olika sätt att definiera begreppet

»barnperspektiv«.

– Det kan ju också betyda de vuxnas eller samhällets perspektiv på barn. Men det är viktigt att vi i vårt arbete verkligen lyssnar på barnens egna röster och tar reda på vad de själva upplever – så att det bokstavligen blir ett barnens perspektiv. Det är detta som är det allra svåraste, och det vi behöver jobba ännu mer med.

Många perspektiv i Göteborgs trygghetsarbete

Det trygghetsskapande arbetet i Göteborg är omfattande.

Och utförs av väldigt många – och olika – aktörer.

På konferensen presenterade sig de fyra organisationer inom Göteborgs Stad som har som huvudsaklig uppgift att verka brottsförebyggande, och berättade om hur de arbetar och om framtida prioriteringar och satsningar.

Under torsdagseftermiddagen fick konferensdeltagarna ta del av presentationer av de fyra brottsförebyggande och trygghetsskapande organisationerna Tryggare och Mänskligare Göteborg, Ung & Trygg i Göteborg, Kunskapscenter mot organiserad brottslighet och Trygg, vacker stad.

Tryggare och Mänskligare Göteborg

Borghild Håkansson, Tryggare och Mänskligare Göteborgs projektledare, berättade om rådets arbetssätt och framtida satsningar.

Ylva Mühlenbock, projektkoordinator i Tryggare och Mänskligare Göteborgs kansli, talade bland annat om aktuella satsningar i form av forskning om brottsofferfrågor och ny samverkan kring barnperspektivet.

Tryggare och Mänskligare Göteborg är stadens centrala brottsförebyggande råd. Rådet stödjer och tar initiativ till strategiskt arbete och till konkreta insatser kring frågor som handlar om trygghet, säkerhet och trivsel. I uppdraget ingår att:

- främja goda initiativ inom det trygghetsskapande och brottsförebyggande arbetet i Göteborg.
- förmedla fördjupad och nyanserad kunskap om orsaker som påverkar människors benägenhet att begå brott.
- lyfta fram goda förebilder och sprida information om brottslighetens faktiska utbredning och det brottsförebyggande arbetet.

I rådet sitter kommunstyrelsens ordförande och vice ordförande, länspolismästaren, chefen för kriminalvården i västra Sverige, chefen för Bris i västra Sverige, en representant för Social resursförvaltning, Göteborgs universitets prorektor och en vd från Fastighetsägarna.

I rådets kansli finns en rad olika yrkeskompetenser representerade som rör områden som kultur, arkitektur, ungdomsfrågor, forskning och medier.

Rådet och kansligruppen arbetar strategiskt och ska utgöra en resurs, men också synliggöra nya resurser, identifiera »blinda fläckar« och se till att saker inte ramlar mellan stolar. Ett viktigt arbete är också att utveckla strukturer och dialog och väva ihop olika perspektiv, till exempel de sociala och de fysiska.

Två aktuella större satsningar är ett stort forskningsarbete om brottsofferfrågor och ett nytt nätverk som bildats för att med bred samverkan arbeta med barnperspektivet. En viktig del i Tryggare och Mänskligare Göteborgs arbete är den dialog och det goda samarbete man har med Göteborgs universitet och Chalmers.

- Ung & Trygg samverkar för att stoppa nyrekryteringen till kriminella gäng. Strategin är långsiktigt hållbar metodutveckling inom förskola och skola, fritidsverksamhet, socialtjänst, polis, föreningsliv, åklagarväsende och bostadsföretag – var och en för sig och i samverkan.
- Arbetet utgår från individen och försöker ge ungdomar i riskzon bättre framtidstro och självkänsla och få dem att känna sig delaktiga.
- Det är viktigt för arbetet att det är väl demokratiskt förankrat och att man kan hitta nya effektiva samarbetsformer. Därför vill Ung & Trygg ha med sig alla som på något sätt kommer i kontakt med ungdomar med riskbeteende – från bovärdar till fältarbetare.
- Polisen, Åklagarmyndigheten och allmännyttan är viktiga deltagare, och sedan 2007 ingår även Mölndals Stad i samarbetet.
- Exempel på arbetsmetod är den så kallade SSP-modellen (skola-socialtjänst-polis), som är en dansk metod för att identifiera ungdomar i riskzon.
- I Ung & Tryggs styrgrupp finns representanter för Förvaltnings AB Framtiden, Utbildningsförvaltningen, Social resursförvaltning, stadsdelsregionerna Centrum, Hisingen, Väster och Nordost, Mölndals Stad, Åklagarmyndigheten och Polisen.

Ung & Trygg i Göteborg

Johan Öberg från Tryggare och Mänskligare Göteborgs kansli var konferensens moderator. Här ställer han frågor till Ung & Tryggs informatör Jenny Lööf. I bakgrunden Kerstin Sjöbratt från Bris.

Kunskapscenter mot organiserad brottslighet

Bengt-Olof Berggren, chef för Göteborgs nystartade Kunskapscenter mot organiserad brottslighet, berättade om riktlinjer och konkreta projekt inom samverkansorganisationen.

- I det nystartade Kunskapscenter samarbetar följande aktörer mot den organiserade brottsligheten: Göteborgs Stad, Polisen, Skatteverket, Kronofogden, Länsstyrelsen, Ekobrottsmyndigheten, Säkerhetspolisen, Kriminalvården, Tullverket, Åklagarmyndigheten samt Försäkringskassan.
- Centret ska ta initiativ till, stödja och driva nätverk och samarbetsprojekt som leder till konkreta åtgärder, samt dessutom ge råd till organisationer och enskilda och även arbeta långsiktigt och strukturellt.
- Ett exempel på en konkret satsning är att skapa etiska regler och modeller för upphandling av tjänster.
- En annan viktig uppgift är att se till att enskilda tjänstemän får ordentligt stöd när de fattar beslut som kan bli impopulära – detta eftersom det är en viktig demokratifråga att beslut inte fattas av bekvämlighetsskäl.
- Kunskapscenter ska även dra igång ett organiserat arbete för att ta hand om dem som vill lägga av och sluta i gängen – och de är många – samt göra mycket mer för dem som kommer ut efter avtjänat straff.

Trygg, vacker stad

Agneta Jögård, som är direktör för Park- och naturförvaltning och ordförande i samverkansgruppen Trygg, vacker stad, talade om samverkansprojektets mål, prioriteringar och insatser.

- Trygg, vacker stad är ett samverkansprojekt där förvaltningar, kommunala bolag, organisationer och företag samarbetar för en trivsammare stadsmiljö och ökad trygghet.
- Målet är att vårt gemensamma stadsrum ska stärka livskvaliteten och vara vackert, öppet och tryggt. Helhetssyn och samverkan är två honnörsord.
- Bland de riktade insatserna finns till exempel att arbeta med primära gångstråk där många rör sig, se över stadens papperskorgar och försöka ändra människors attityder.
- Barnperspektivet finns bland annat med genom skolornas vårstädningar men kommer att utvecklas ytterligare.
- Under 2009 kommer Trygg, vacker stad att fortsätta med den påbörjade översynen och upprustningen i samtliga 21 stadsdelar, genom samverkan mellan förvaltningar och fastighetsägare.
- Även arbetet mot klotter fortsätter, bland annat genom dialogprojektet Ung kultur 116.
- Dessutom startar en helt ny satsning på tryggare motionsspår.
- I ledningsgruppen för Trygg, vacker stad sitter direktörerna för Park- och naturförvaltningen, Stadsbyggnadskontoret och Trafikkontoret.

Stor bredd på stadsdelarnas trygghetsarbete

Samverkan, ungdomsperspektiv och medborgardeltagande var de tydligaste röda trådarna när Göteborgs stadsdelar berättade om sina egna lokala brottsförebyggande projekt och satsningar. De omfattade allt från trygghetsvårdar och feriejobb till städdagar och konstgräsplaner.

Under två mycket fakaintensiva timmar på torsdagseftermiddagen presenterade representanter för Göteborgs 21 stadsdelar exempel på hur de bedriver lokalt trygghetskapande och brottsförebyggande arbete.

Återkommande inslag i så gott som samtliga presentationer var vikten av att samverka och få med sig så många aktörer som möjligt – politiker, förvaltningar, fastighetsägare, polis, social-

tjänst, näringsliv, föreningar med flera – och att genom olika typer av rådslag och vandringar få fram och utgå från vad medborgarna själva vill förändra.

Många av stadsdelarna hade dessutom ett tydligt fokus på barn och ungdomar.

Bland annat presenterades de följande projekten och satsningarna.

Region Hisingen

Torslanda, Biskopsgården, Lundby, Tuve-Säve, Backa och Kärra-Rödbo:

För att arbeta mot klotter, skadegörelse och nerskräpning har Hisingens sex stadsdelar bildat särskilda ungdomsråd. Nätverken skapades på fritidsgårdarna och man har även samarbetat med dialogprojektet Ung kultur 116.

En viktig princip var att få med vanliga ungdomar i arbetet – inte bara dem som redan är engagerade i elevråd och liknande.

Ungdomarna fick själva problematisera sin utemiljö och titta på vad som fungerar och vad som inte gör det. Sedan fick de presentera sina åsikter och synpunkter – samt förslag på förändringar – för politiker och förvaltningstjänstemän.

Bland önskemålen fanns fler, större och synligare papperskorgar och större vuxennärvaro, samt även kurser för vuxna i hur man pratar med ungdomar.

De unga ansåg också att en trist utemiljö leder till ännu mer skräp, skadegörelse och klotter och trodde att vandalisering uppstår ur ilska, »uttråkning« och gruppträck.

Ungdomarna trodde också att de själva ser mer av vad som behöver göras i utemiljön eftersom de – till skillnad från många vuxna – är ute vid flera olika tider på dygnet.

Viktiga slutsatser från projektarrangörernas sida var att det är angeläget att låta alla ungdomar få lysa, att lyfta fram det var och en är bra på och att se unga som en viktig resurs och kunskapskälla.

Region Hisingen har även arrangerat en gemensam städdag, där cirka 1500 personer från nästan 50 föreningar deltog, som ett sätt att påverka attityder, synliggöra nerskräpningsproblemet och skapa mötesplatser.

Roland Nilsson från stadsdelsförvaltningen Backa betonade vikten av att verkligen lyssna på ungdomarna.

Malin Uller från stadsdelsförvaltningen Lundby berättade om Hisingensmodellen med ungdomsråd.

Lisa Lindqvist och Astrid Tunås från sdf Frölunda berättade om satsningen på trygghetsvårdar. Fyra av värdarna fanns på plats: Robby Situmorang, Dominique Lokson, Hesam Mir Mothari och Nilofar Amiri.

Region Väster

Högsbo, Älvsborg, Frölunda, Askim, Tynnered och Södra Skärgården:

Frölunda:

I samband med att Ungdomens Hus 1200 Kvadrat i Frölunda öppnade 2006 började man också utbilda ungdomar till trygghetsvårdar. Värdarna (varav fyra var med under presentationen) är mellan 16 och 20 år och lika många killar som tjejer. De ska framför allt se till att besökare till ungdomsgården – och till Frölunda Torg – får ett positivt bemötande.

Trygghetsvärdarna finns med under alla gårdens arrangemang, på evenemang som Göteborgskalaset och under »riskhelger« som Valborg. De arbetar med mentorskap, är ute och »fältar« tillsammans med fritidsledare, kan hjälpa ungdomar hem eller hålla den som inte vill gå ensam från spårvagnen sällskap. De ska också vara goda förebilder – även på fritiden. De fungerar även som ett slags medlare mellan ungdomar och polisen. Trygghetsvärdarna ska dock aldrig gå in i bråk och utsätta sig själva för fara.

Två grupper har utbildats – av bland andra polisen och Röda Korset – i ämnen som rättigheter och skyldigheter, bemötande och värderingar, gruppdynamik, alkohol och droger, första hjälpen, självförsvar med mera. En tredje grupp är på gång.

Värdarna är också med på trygghetsvandringar och finns med i den större trygghetsgrupp där även fastighetsägare, polis, föreningar, näringsidkare, kollektivtrafik och fältassistenter ingår.

Torbjörn Larsson och Hans Emgren från sdf Tynnered berättade om projektet »Tryggare Tynnered«.

Tynnered:

Många otrygghetsproblem i stadsdelen, bland annat vid Opal-torget, är sprungna ur ett utanförskap och problem i och utanför skolan. För att utveckla nya sätt att tänka och få nya perspektiv har stadsdelen samlat allt arbete med ungdomar under ett tak, under rubriken »Tryggare Tynnered«.

Projektet, som är en tvåårig försöksverksamhet, ska både se till fysiska och sociala miljöer, ta fasta på områdets lokala ungdomskultur, försöka fånga upp de drömmar som finns och sätta in ungdomarna i ett sammanhang och få dem att känna att de utvecklas och kan påverka.

»Tryggare Tynnered« ska fungera som en brobyggare mellan olika aktörer, en strategisk insatssamordning och en positiv kontaktyta, som varken är polisen eller socialtjänsten.

Region Nordost

Gunnared, Lärjedalen, Kortedala och Bergsjön:

Gunnared:

Efter händelser i området Lövgärdet som resulterade i en upphaussad medierapportering med rubriker som »Lövgärdet brinner!« var många av de boende arga och frustrerade över den negativa bild av stadsdelen som spreds.

För att tackla detta missnöje ville man hitta en metod som skulle involvera och engagera så många som möjligt. Man ville kunna kartlägga vad som är viktigt att jobba med, få en tydlig bild av hur saker hänger ihop, kunna utveckla konkreta åtgärder och ta reda på vilka aktörer som kan utföra dem.

Pia Andersson från Institutionen för arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet arbetade därför med medborgargrupper bestående av deltagare i olika åldrar, enligt den strukturerade amerikanska rådslagsmetoden TIP (The integral process for working on complex issues).

Resultatet har blivit ett ökat engagemang i stadsdelen och nu närmast två konkreta satsningar: en stor enkät från Hyresgästföreningen till samtliga hushåll och ett projekt som ska främja tillväxten i Lövgärdet.

Bergsjön:

I projektet »Konstens plats«, som startade 2004, ingick en mängd aktörer, bland andra Familjebostäder, det lokala föreningslivet, kulturförvaltningen med flera.

Konstnären Esther Shalev-Gerz intervjuade 38 lokala kulturarbetare, bland annat som ett sätt att inventera potentialen i stadsdelen.

Arbetet skedde också genom referensgrupper i olika åldrar som fick presentera sina visioner för Bergsjön, och genom intervjuer med boende i stadsdelen.

Ett önskemål som många framförde var ett nytt kulturhus, och en projektledare arbetar nu vidare med detta. Tanken är att Familjebostäder ska bygga huset och att det ska drivas av lokala ideella föreningar. Man siktar just nu på att planerna ska bli verklighet 2011.

Kortedala:

Sedan 1997 har man aktivt arbetat för att öka tryggheten – och därmed även attraktiviteten – i de områden som ingår i stadsdelen.

I Gamlestaden finns nu bland annat en mycket engagerad fastighetsägarförening och ett aktivitetscenter i SKF:s gamla skyddsrum Bunkeberget som är störst i sitt slag i Europa.

2001 började man bland annat arbeta med trygghetsvandringar, både dagtid och i mörker, i områdena kring Kortedala torg.

Det främsta ledordet för trygghetsarbetet är kontinuitet – medborgarna ska känna att det är något som kommer att fortsätta och att det alltid finns någon att vända sig till.

Lärjedalen:

2007 startade en styrgrupp som arbetar med både psykisk och fysisk trygghet i området Hjällbo. Man träffas fem gånger om året, och hittills har arbetet bland annat resulterat i bildandet av en trygghetsgrupp som kontinuerligt rör sig ute i området.

Stadsdelen har även ordnat trygghetsvandringar och satsat på sommarjobb för ungdomar, som bland annat plockar skräp och sysselsätter barn på gårdarna. Sedan feriejobben infördes har somrarna i området varit mycket lugnare.

Lars Muregård från stadsdelsförvaltningen Gunnared.

Siv Andersson från stadsdelsförvaltningen Gunnared.

Åsa Svensson från stadsdelsförvaltningen Bergsjön.

Siamac Fallah från stadsdelsförvaltningen Kortedala.

Gunilla Eriksson från Hjällbobostaden och Ulla-Carin Olsson från stadsdelsförvaltningen Lärjedalen.

Region Centrum

Örgryte, Härlanda, Centrum, Majorna och Linnéstaden:

Härlanda och Örgryte:

Stadsdelarna har sedan slutet av 1990-talet en arbetsmodell med rådslag för medborgarna. Boende bjuds in till möten där de samlas vid mindre samtalsbord med två tjänstemän vid varje. Synpunkter skrivs upp och redovisas gemensamt och berörda förvaltningar eller andra aktörer kontaktas. Dessa bjuder sedan in till panelmöten. I arbetet ingår även trygghetsvandringar.

Majorna:

2003 hade stadsdelen stora problem med skadegörelse och viltsna ungdomar. Engagerade föräldrar kontaktade Hyresgästföreningen, som tillsammans med Familjebostäder drog igång ett ungdomsprojekt med anställd projektledare. Problemen kartlades längs tre olika »spår« genom att inhämta synpunkter från föreningslivet, de boende och ungdomarna själva. Slutsatsen blev att man ville ha ett aktivitetshus och att det var angeläget att göra något åt Karl Johans torg, som därtills mest bestått av en trist grusplan.

Ett flertal förvaltningar, bolag och andra aktörer engagerades i projektet, och 2006 invigdes det nya torget, som fått en konstgräsplan, en »bollbinge« och andra aktivitets- och idrottsytor. Den gamla fritidsgården vid torget blev ett aktivitetshus, som hyrs av Majornas Samverkansförening, där i dag 28 föreningar ingår.

Centrum:

Stadsdelen har en »city-problematik« som till viss del skiljer sig från andra områden, med gatuprostitution, ungdomsgång och narkotikaförsäljning. Därför ingår flera aktörer, bland dem polisen och representanter för handeln, i ett samarbete där man bland annat utarbetar handlingsplaner. Snatterier och säkerhet för små butiker är exempel på områden man arbetat med.

I Rosenlundsområdet gjordes en trygghetsvandring där även bland andra Social resursförvaltning och Prostitutionsgruppen deltog. Bättre belysning och papperskorgar var önskemål som framkom, och som också har åtgärdats. Många ville också ha mer folk i rörelse i området, och nu arbetar man på att få in andra verksamheter och diskuterar även att bygga fler bostäder.

En trygghetsvandring genomfördes också i Vasaparken. Där medverkade även ungdomar som i samarbete med dialogprojektet Ung kultur 116 fick komma med förslag och idéer. Dessa synpunkter ingår nu, tillsammans med resultatet från trygghetsvandringen, i Park- och naturförvaltningens nya plan för parken.

Linnéstaden:

Efter en händelse där en person sköt mot nattklubben Respekt på Järntorget har stadsdelen samlat aktörer som på olika sätt har verksamheter vid torget, för att gemensamt arbeta fram en handlingsplan för att öka tryggheten.

Jan Andersson från stadsdelsförvaltningen Härlanda.

Lars-Göran Hammar från stadsdelsförvaltningen Majorna.

Tina Eliasson från stadsdelsförvaltningen Centrum.

Lilvi Egerbladh från stadsdelsförvaltningen Örgryte.

Carl Bartler från stadsdelsförvaltningen Linnéstaden.

Michael Ivarson från Social resursförvaltning.

Konferensen pågick från torsdag 22 till fredag 23 januari och inleddes och avslutades med lunch. I First Hotel Grands foajé möttes deltagarna av en mosaik av namnskyltar, och hälsades välkomna av Ann Hanbert och Gerd Cruse-Sondén från Tryggare och Mänskligare Göteborgs kansli-grupp.

Till vänster Bente Greve från stadsdelsförvaltningen Lundby och Agneta Jögarð från Park- och naturförvaltningen under en kaffepaus. Konferensdeltagarna kom från stadsdels- och fackförvaltningar och -nämnder, Brottsförebyggande rådet, kollektivtrafiken, Polisen, kriminalvården, samverkans- och frivilligorganisationer, bostadsbolag, universitetsvärlden – och flera andra aktörer.

Uppmanade till ökat stadsdelssamarbete

Gör som vi!

Ungefär så skulle man kunna sammanfatta budskapet från Bengt Arne Reinholdson, socialdemokratisk ordförande i Älvsborgs stadsdelsnämnd.

Exemplet som han uppmanade till att följa handlade om Brå Väster – det brottsförebyggande råd som 2001, efter ett gemensamt beslut, bildades av de sex stadsdelarna i Region Väster: Askim, Frölunda, Högsbo, Södra Skärgården, Tynnered och Älvsborg.

Bengt Arne Reinholdson, som också är rådets ordförande, tyckte att även Göteborgs övriga tre stadsdelsregioner (Nordost, Centrum och Hisingen) borde arbeta på samma sätt:

– Det blir en helt annan tyngd i trygghetsarbetet när rådet representerar hela regionen. Det blir en koppling rakt in i respektive stadsdel och frågorna går fram ordentligt till respektive ansvariga.

Bland de konkreta satsningar som blivit verklighet genom rådet finns trygghetsvandringar, utbildningen av trygghetsvårdare på Ungdomens Hus 1200 Kvadrat i Frölunda, trygghetsarbetet i samband med förändringen av Frölunda Torg och skapandet av trygghetsråd i skolor. Genom rådet samordnas även resurser i samband med skolavslutningar, Valborg och andra helger som kan bli stökiga bland ungdomar.

Både politiker och stadsdelstjänstemän från skola, fritid och socialtjänst är representerade i Brå Väster, liksom Polisen, Park- och naturförvaltningen, privata och allmännyttiga bostadsbolag, kulturhus, köpcentrum, företagarförening, hyresgästförening och kollektivtrafik samt Kunskapscenter mot organiserad brottslighet och Tryggare och Mänskligare Göteborg.

– Men vi vill ha in ännu fler. Framför allt representanter för de äldre, ungdomarna och föreningslivet.

Bengt Arne Reinholdson (S), ordförande i Brå Väster, ett gemensamt brottsförebyggande råd för de sex stadsdelarna i västra Göteborg, uppmanade stadens övriga stadsdelsregioner att börja samarbeta på samma sätt.

Nicke Ekh, projektledare på Västtrafik, ville återintroducera kollektivtrafiken (som han jämförde med den vandrande vålnaden – »den finns överallt«), hos dem som arbetar med trygghetsfrågor.

Kollektivtrafiken – Göteborgs största offentliga plats

– Vi vill in i era brottsförebyggande råd!

Med denna vädjan vände sig Nicke Ekh, projektledare på Västtrafik, till de församlade på konferensen.

Han började med att fastslå att Västtrafiks resestatistik på omkring 250 000 resenärer och 500 000 resor varje dag gör kollektivtrafiken till Göteborgs största offentliga plats. Dock konstaterade han att det är en plats med stora otrygghetsproblem:

– 20 procent av resenärerna uppger att de är oroliga för att resa, och en undersökning från fackförbundet Kommunal visar att så många som 58 procent av förarna upplever rädsla i arbetet. Dessutom kostar skadegörelsen oerhört mycket – och den största förlusten är om den leder till att folk slutar resa och får en negativ bild av att åka kollektivt, sa Nicke Ekh, som därför ville återintroducera kollektivtrafiken hos dem som arbetar med trygghetsfrågor.

– Vi har själva inte all kompetens i de här frågorna. Vi måste ha ett bredare perspektiv – och det är därför vi vill ingå i de brottsförebyggande råden.

För att garanterat bli ihågkommen visade Nicke Ekh även bilder på Fantomen (»kollektivtrafiken är som den vandrande vålnaden – den finns överallt«) samt på sina egna bedårande barnbarn.

Mycket tydde på att denna taktik var framgångsrik.

»20 procent av resenärerna uppger att de är oroliga för att resa«

Utvärderingar viktig källa till kunskap

Representanterna för Brå:s enhet för lokalt arbete slog ett slag för utvärderingar som kunskapskälla och berättade om nyheter på rådets hemsida.

Samt berömde Göteborg för att man »lämnat skyttegravarna« i arbetet mot klotter.

Lars Alexandersson från Brottsförebyggande rådets enhet för lokalt brottsförebyggande arbete informerade om möjligheten att söka ekonomiskt stöd.

– Man kan söka medel till delfinansiering av lokala brottsförebyggande projekt och till nätverksträffar om lokala brottsförebyggande åtgärder. De riktlinjer som gäller ligger ute på Brå:s hemsida.

Han berättade också om det uppdrag Brå har fått från regeringen att tillgängliggöra kunskap om olika brottsförebyggande metoder, bland annat i form av utvärderingar.

– Det är där vi kan se vad vi vet, vad som funkar och *var* det funkar.

I linje med detta slog Lars Alexanderssons kollega Solveig Hollari ett slag för de dokumentationer och slutrapporter som gjorts av de lokala projekt som fått ekonomiskt stöd – och som nu också finns på

Möjligheten att söka medel till nätverksträffar och delfinansiering av lokala projekt var en av de saker Lars Alexandersson från Brå:s enhet för lokalt arbete informerade om på konferensen.

Brå:s hemsida.

– De utgör en enorm kunskapsbank! Solveig Hollari passade även på att nämna ett exempel på en lokal brottsförebyggande insats, i form av Göteborgs arbete mot klotter:

– När det gäller klotter och lagliga graffiti-väggar så finns en polarisering som är så stark att den kan liknas vid ett skyttegravskrig. Det finns fortfarande inga vetenskapliga belegg för vilka metoder som funkar och inte, och dessutom är de som klottrar en otroligt heterogen grupp – och då kanske det inte räcker med bara *en* åtgärd. Därför är det extra roligt att Göteborg verkar ha lämnat skyttegravarna

bakom sig och tagit ett steg framåt, vilket behövs för att kunna jobba konstruktivt och verkligen försöka lösa problemet. I Göteborg har man – bland annat i projektet Ung kultur 116 – satsat på dialog och inte låst fast sig vid bara en modell eller en enda syn på klotter.

Fotnot: Brå:s hemsida har adressen www.bra.se. Under länken »Lokalt arbete« och därefter under rubriken »Ekonomiskt stöd« finns informationen om vilka medel som går att söka (»Riktlinjer för ansökan om ekonomiskt stöd år 2009«) samt utvärderingarna av projekt som tidigare fått stöd (»Slutrapporter ekonomiskt stöd«).

Solveig Hollari från Brottsförebyggande rådets enhet för lokalt brottsförebyggande arbete slog ett slag för de dokumentationer och slutrapporter om lokala projekt som finns på Brå:s hemsida, och som hon beskrev som »en enorm kunskapsbank«.

Vi ska återgå till grunduppdraget. Och angripa brottsligheten vid roten. Det var två av budskapen från polisens representanter på konferensen.

Tillbaka till rötterna för polisen

Lars Klevenparr, nyutträd polismästare för Storgöteborg, började med att berätta att antalet poliser i Göteborg kommer att öka, och deklarerade där efter inom vilka områden dessa resursförstärkningar ska sättas in:

– Vi ska bli bättre på ingripanden i akuta situationer och på att utreda brott, och vi ska även arbeta med de särskilt utsatta stadsdelarna.

Han jämförde brottsligheten med ett träd, med nyrekryteringen till den kriminella verksamheten som själva rotsystemet, och menade att det är där man måste sätta in insatserna.

– Tyvärr är det ju så att den organiserade brottsligheten har ett bättre rekryteringssystem än vi inom polisen har. Det är därför vi ska lägga kraften vid roten, och det är där de nya poliserna och de brottsförebyggande organisationerna

måste satsa. Men då behöver vi också ha med er alla i de 21 stadsdelarna, och därför vill vi också träffa er allihop, sa han.

Även hans kollega Mats Palmgren, polisintendent och ansvarig för metod- och utvecklingsfrågor, menade att det är

– Tyvärr är det ju så att den organiserade brottsligheten har ett bättre rekryteringssystem än vi inom polisen har.

dags för polisen att, som han kallade det, »återgå till grunduppdraget«:

– Vi måste få ut mer folk på gatan, så att vi kan komma när någon behöver hjälp. Vi är i dag bra på att utreda riktigt grova brott, men tyvärr mindre bra på de

Om brottsligheten är ett träd där nyrekryteringen utgör rotsystemet, så är det vid dessa rötter man måste sätta in insatserna. Genom bland annat den liknelsen gav Lars Klevenparr, nyutträd polismästare för Storgöteborg, sin bild av framtidens brottsförebyggande och polisarbete.

»mellangrova«, som bedrägerier och våld i nära relationer.

Mats Palmgren instämde i att rekryteringen till gängen är en stor utmaning, men menade också att vi måste ta problemet med hederskulturer på allvar och varnade för framväxten av parallellsamhällen.

Han ansåg också att vi är bra på att »bygga bort« otrygghet, men måste bli bättre även på den sociala preventionen, och gjorde en jämförelse mellan de två centralamerikanska länderna El Salvador och Nicaragua:

– I El Salvador har man arbetat efter principen att »ta i med hårdhandskarna« – och det har inte hjälpt. I Nicaragua har man i stället satsat på långsiktighet och brottsprevention och på att polisen inte ska upplevas som ett hot, och det har fungerat på ett helt annat sätt.

Skratt och eftertanke med Nina Bondeson

*»Konsten är inte en vara!
Konsten är ett existentiellt verktyg för mellanmänsklig kommunikation.
Den ökar våra förutsättningar till inlevelse i varandras liv och villkor.«*

Ett uppskattat och omtalat »bonus-inslag« på konferensen var konstnären Nina Bondeson, som på torsdagskvällen visade sina bilder och pratade om såväl sitt eget skapande som konsten i ett större samhällsperspektiv.

Återkommande teman i hennes konst är ett antal fiktiva personer, som figuren Signora Canedotto, som driver en skola för hundrädda, och det hon själv beskrev som tre »existentiella grundämnen«: livet, döden och sexualiteten.

Både Nina Bondesons bilder och hennes anförande utmärktes av en underfundigt skruvad och stillsamt absurd humor, men också ett tankeväckande allvar – ibland samtidigt.

– Det är en missuppfattning att man genom konsten får veta något om konstnärens själ. Man får inte veta någonting – men kanske får man veta någonting om sig själv, sa hon bland annat.

I det hon kallade sin avslutande »predikan« ställde Nina Bondeson frågan vad vi kan ha konsten till ur ett samhällsbyggarperspektiv:

– Konsten är inte en vara! Konsten är ett existentiellt verktyg för mellanmänsklig kommunikation. Den ökar våra förutsättningar till inlevelse i varandras liv och villkor, fastslog hon.

Hon konstaterade också att det på vissa håll förekommer en oro för att Sverige har för många konstnärer.

– Det bottnar i ett ekonomistiskt synsätt på konsten och konstnärerna. Jämför med vår inställning till läs- och skrivförmåga: vi hittar ingen som oroar sig över att vi skulle få för många författare om alla lär sig läsa och skriva.

Inslaget med konstnären Nina Bondeson på torsdagskvällen bjöd på underfundigt skruvad och stillsamt absurd humor, men också ett tankeväckande allvar – ibland samtidigt. Bondeson visade bilder och pratade om både sitt eget skapande och om konsten i ett samhällsperspektiv.

»Vi behöver träna på att hantera otrygghet«

»Trygghet är att lära sig leva med otrygghet« var rubriken när sociologiprofessorn Rolf Lidskog föreläste under fredagsförmiddagen.

En av hans huvudpoängar var att vi måste lära oss att skilja mellan det som är annorlunda och det som är ett hot.

Sociologiprofessorn Rolf Lidskog menade bland annat att trygghetsarbete inte bara handlar om att undanröja hot, utan om att lära sig förmågan att skilja mellan vad som är annorlunda och vad som är hotfullt. Han berättade även om när kollegan Fuat Deniz mördades, och att detta inte fick honom att ändra sin inställning: »För hur skulle det samhälle se ut som helt kan garantera att sådant inte ska inträffa?«

Per-Erik Ebbeståhl, direktör för säkerhet och beredskap på Göteborgs stadskansli, var en av många konferensdeltagare som lyssnade koncentrerat till Rolf Lidskogs föreläsning om att lära sig leva med otrygghet.

Rolf Lidskog, professor i sociologi vid Centrum för urbana och regionala studier på Örebro universitet, stod för en programpunkt som många på konferensen efteråt beskrev som tankeväckande.

Hans huvudbudskap presenterades direkt:

– Människan kan klara av att hantera mycket otrygghet – men behöver träning i det. Vi kan skilja mellan vad som är annorlunda och vad som är hotfullt – men behöver träning i det också. Trygghetsarbete handlar inte bara om att undanröja hot, utan om att lära sig denna förmåga, sa Rolf Lidskog.

Han berättade om när han för ett drygt år sedan hade blivit intervjuad av en journalist om bland annat dessa tankar.

– Sex dagar senare mördades min kollega Fuat Deniz. Reportern ringde då och frågade om jag fortfarande tyckte att mitt resonemang höll, eller om jag ändrat mig. Det hade jag inte. För hur skulle det samhälle se ut som helt kan garantera att sådant inte ska inträffa? Vi ska inte tro att vi kan skydda oss helt och hållet.

Rolf Lidskog fördjupade sitt resonemang genom att berätta om en klassisk sociologisk studie från början av 1960-talet, där Norbert Elias och John Scotson jämförde två bostadsområden i en förort till Leicester som de kallade Winston Parva.

– Det ena ansågs vara ett otryggt »problemområde«, det andra inte. Ändå kunde de inte upptäcka några sociala eller andra yttre skillnader mellan områdena – förutom en: det ena var gammalt och etablerat med människor som bott där länge, medan det andra var nytt. Man kom fram till att otryggheten uppstått för att det nya blev ett hot mot det gamla. Det nya området sågs på ett annat sätt, det skapades gränser, man gick till olika

pubar och barnen fick inte leka med barn från det andra området.

Det finns flera slutsatser att dra av detta, menade Rolf Lidskog:

– Små skillnader kan skapa stora kulturella avstånd. Geografisk närhet kan också skapa kulturellt avstånd. Gränser är ibland så subtila att vi inte ser dem. Och inte minst: om vi ger en grupp dåligt rykte tillräckligt länge så lever den till slut upp till det.

Rolf Lidskog gav ytterligare exempel genom två självupplevda episoder. Den första från en skidsemester i Idre 2002:

– En man, 1,90 lång, tränger sig före hela liftkön. Ingen säger eller gör någonting. Sedan kommer en liten kille som är

– Otrygghet är oundvikligt. Trygghet är ofta omedvetet skapad. Trygghet är svårt att bygga upp men lätt att rasera.

helt i sin egen värld och råkar glida förbi kön. Då reagerar alla. Några slutsatser man kan dra av detta är att de svagaste alltid löper störst risk att få de starkaste reaktionerna, och att vår reaktion inte bara bestäms av själva normbrottet, utan lika mycket av vem som begår det.

Det andra exemplet var hämtat från en idrottskola i Örebro, 1999:

– Jag tränade barn i gymnastik. Bland annat hoppade de trampett, ett slags studsmatta. Det kan vara farligt, så ibland behöver ledarna ta tag i barnen för att de inte ska skada sig. En gång kom ovanligt många vuxna till träningen. Det visade sig bero på att en stor pedofilhärvä avslöjats några dagar tidigare, och nu var flera föräldrar på plats för att kolla in vilka deras barns idrottsledare var. Slutsatser

av detta kan vara att när vi är rädda och otrygga så söker vi social kontroll – och att denna sociala kontroll är angenämare att utöva än att vara föremål för.

Rolf Lidskog talade även om trygghetens dubbelhet: att trygghet både kan vara att låsa in, separera, kräva övervakning och kontroll – och att öppna upp, föra samman och göra kontroll onödig.

Han pekade också på de paradoxer som ryms i trygghetsbegreppet:

– Otrygghet är oundvikligt. Trygghet är ofta omedvetet skapad. Trygghet är svårt att bygga upp men lätt att rasera. Och trygghetstänkande och prat om trygghet kan faktiskt leda till otrygghet.

Rolf Lidskog berättade även om två händelser från New York på 1960-talet som det går att dra motsatta slutsatser av: dels det uppmärksammade fallet med Kitty Genovese, som mördades inför ett stort antal ögonvittnen utan att någon ingrep. Dels en episod där en man försöker få med sig en liten flicka, och där en mängd butiksägare och andra okända människor ingrep (och så småningom förstod att mannen var flickans pappa).

– I det ena fallet kan man hävda att storstadens anonymitet leder till brist på ansvar – i det andra att det inte alls är så. Det är svårt att säga vem som har rätt. Och det är inte heller lätt att säga vem som har rätt av dem som vill stänga till och dem som vill öppna upp. Därför är en bättre fråga: Vad vill vi skapa? Vilka städer, samhällen och medborgare?

Rolf Lidskogs svar var att lyfta fram det han kallar »urban civilitet«, alltså det han inledningsvis konstaterade att vi behöver träna på:

– Att kunna bemöta det som är annorlunda med respekt – och att kunna skilja mellan det som är hotfullt och det som bara är olikt.

Utbildning gör det lättare att våga fråga

Under rubriken »Våga fråga« har ett 50-tal fastighetskötare i stadsdelen Lundby och personal från Störningsjouren gått en utbildning i kvinnofridsfrågor.

– Våld i nära relationer är ett stort, komplext och allvarligt problem för samhället, folkhälsan och jämställdheten. Därför letade vi i Lundby efter nya sätt att arbeta med frågan. Grundidén med att utbilda de här yrkesgrupperna var att de kan vara en resurs, och utbildningen har utgått från deras egna erfarenheter i arbetssituationen och deras behov av kunskap, sa Lena Stenfeldt, socialsekreterare i Lundby och projektledare för »Våga fråga«.

Satsningen genomfördes under 2008 som ett pilotprojekt med projektmedel från Brå. Samverkande aktörer var stadsdelsförvaltningen i Lundby, föreningen Fastighetsägare Centrala Hisingen, Brottsförebyggande rådet i Lundby, Hisingerpolisens och utbildningsföretaget Amphi Produktion.

I den utvärdering som kursdeltagarna själva fick fylla i före och efter utbildningen kunde man konstatera väldigt stora förändringar av hur de upplevde de egna kunskaperna – både när det gällde hur man ska hantera de här frågorna och vart man kan hänvisa offer och förövare vidare.

Störningsjourens vd Bo Strandberg och projektledaren Lena Stenfeldt, socialsekreterare i Lundby, berättade om projektet »Våga fråga«, där fastighetskötare och personal från Störningsjouren har gått en utbildning i kvinnofridsfrågor.

– Vi ville vara med i detta för att vi tycker att det är viktigt att hitta en samsyn kring det här problemet, och för att det krävs kunskap och mod för att kunna reagera och agera, sa Störningsjourens vd Bo Strandberg.

– Men TSS är också en mötesplats för forskare och praktiker, med fokus på kunskapsförmedling. Och då handlar det om olika kunskaper och olika kunskapsformer, men också om ett utbyte av kunskap som går åt båda hållen – den ömsidigheten är viktig, sa Sven-Åke Lindgren.

Förutom den stora konferens med internationella gäster som forumet arrangerade 2001 har TSS även anordnat mindre sammankomster:

– Bland annat har vi samlat unga doktorander som forskar om ämnen som tangerar de här frågorna. Det blev en samtalsyta där människor som arbetar med så skilda ämnen som vittnesuppgifter, registeranvändning och integritetsfrågor, och som tidigare inte känt till varandra, kunde träffas.

TSS arrangerar också tre–fyra öppna seminarier per termin, har anordnat utbildningar i bland annat kriminologi och utvecklar även forskningsprojekt.

– Hittills har vi arbetat lokalt och regionalt, men nu ska vi även skapa kontakter med andra europeiska städer som liknar Göteborg och där man bedriver ett liknande arbete.

Sven-Åke Lindgren, professor på Sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet, var under fredagens mediedebatt kritisk mot många mediers sätt att beskriva brott.

En plattform för forskning och samverkan

Forum för Forskning om Trygg och Säker Stad är en vetenskaplig mötesplats och en möjlighet för forskare och praktiker att utbyta kunskap.

Det är också ett forskningssamarbete med ett viktigt »och« i namnet.

– Vid en stor konferens som vi arrangerade 2001 talade idéhistorikern Sven-Eric Liedman om skillnaden mellan trygghet och säkerhet, och sa bland annat att trygghet kan vara en *närvaro* av till exempel tillit, medan säkerhet är en *frånvaro* av hot. Det är till och med så att säkerhetsåtgärder kan radera trygghet. Därför är ordet »och« viktigt i namnet Forum för Forskning om Trygg och Säker Stad – för att trygg och säker inte är samma sak.

Detta berättade Sven-Åke Lindgren, professor i sociologi vid Göteborgs universitet, när han presenterade Forum för Forskning om Trygg och Säker Stad (TSS), där han även är ordförande.

TSS är ett nätverk, bildat av Göteborgs universitet och Chalmers tekniska högskola, för forskning och samverkan inom ett flertal olika vetenskapsområden som på olika sätt berör trygghets- och säkerhetsfrågor.

God samverkan motverkar »expertsyndromet«

Thomas Jordan, arbetsvetenskaps- och konfliktforskare, avslutade konferensen med att bland annat tala om »expertsyndromet« – att man delar upp problem i lagom stora delar, vilket kan leda till att alla bara fokuserar på det de är experter på. »Men många komplexa problem kräver samverkan, eftersom de helt enkelt är för stora för att dela upp i bitar«, menade han.

Stora och komplexa problem kräver samverkan.

Då måste vi lyssna och lära av varandra – och lämna stuprören.

Det konstaterade arbetsvetenskaps- och konfliktforskaren Thomas Jordan i konferensens sista programpunkt.

Thomas Jordan, docent på Institutionen för arbetsvetenskap vid Göteborgs universitet, började med att berätta hur han i samband med ett forskningsprojekt om inre säkerhet blev smått förskräckt över hur få beslutsfattare som arbetar med den sortens frågor på ett systematiskt, långsiktigt och strategiskt sätt.

– Därför vill jag peka på en problematik som är central när det gäller detta: det begrepp som brukar kallas »expertsyndromet«. Alltså att man för att kunna lösa ett problem delar upp uppgifter, kompetenser och resurser i bitar som är lagom stora att ta hand om. Det är egentligen en bra taktik, men den kan också leda till att dagarna blir fulla av löpande uppgifter, mycket som måste tas tag i

och ofta göras fort. Om man då dessutom har brist på resurser måste man se över vad man har möjlighet att göra och inte, sa Thomas Jordan.

Han menade att även om många kanske egentligen skulle vilja jobba mer strategiskt så kan dessa omständigheter leda till att man istället bara fokuserar på det man själv är expert på.

– Och då blir konsekvensen att man jobbar »i stuprör«. Men många komplexa problem kräver samverkan, eftersom de helt enkelt är för stora för att dela upp i bitar. Och om en aktör som ingår i en sådan samverkan är övertygad om att man redan vet hur allt är – eftersom man själv är expert – då riskerar de stora frågorna att bli liggande vid sidan av. Om

någon annan dessutom har obekväma frågor eller föreslår andra sätt att jobba finns också en risk att den som har en viss kompetens går i försvar och slår ifrån sig.

Men, påpekade Thomas Jordan, det ligger ju i sakens natur att svårösta problem inte har enkla lösningar.

– Och därför kan vi aldrig bli bra på att lösa dem om vi inte blir bra på samverkan, fastslog han – och framhöll som positiva föredömen de samverkansorgan för trygghetsfrågor inom Göteborgs Stad som presenterat sig på konferensen (Tryggare och Mänskligare Göteborg, Ung & Trygg i Göteborg, Trygg, vacker stad och Kunskapscenter mot organiserad brottslighet).

– Att bli bättre på att lösa problem handlar både om organisationsformer och om lärande. Därför måste vi hitta modeller för att kunna påminna varandra om vilka de viktiga frågorna är, så att vi underhåller vårt engagemang och fortsätter hålla oss öppna för tanken att min egen del kanske inte räcker. Lyssna och lär av varandra och dra slutsatser utifrån det.

Bilden av brotts- ligheten i fokus i mediedebatten

Hur mycket – och på vilket sätt – skriver Göteborgs-Posten om kriminalitet?

Och vilket ansvar tar man för den bild som förmedlas?

Det var kärnfrågorna i konferensens stundtals heta diskussion om medier, trygghet och brott.

– Vi har som ambition att skriva om sådant som påverkar läsarna och som de har nytta av, att skildra verkligheten och vara informativa. Brott är en del av verkligheten, och då ska det också stå om det i GP, säger GP:s chefredaktör Jonathan Falck.

– Läsare är kloka, de gör egna värderingar och stämmer av med sin egen verklighet.

Deltagare i diskussionen om medier, trygghet och brott var Sven-Åke Lindgren, professor på Sociologiska institutionen vid Göteborgs universitet, Jonathan Falck, chefredaktör för Göteborgs-Posten, och Lennart Weibull, professor på Institutionen för journalistik och masskommunikation. Längst till höger samtalsledaren Ulf Källström, tidigare kommunikationsdirektör för Göteborgs Stad.

Samtalet på scen under fredagsförmiddagen inleddes med kalla statistikfakta: kriminaljournalistiken i Göteborgs-Posten utgör fem procent av det totala redaktionella materialet och 30 procent av nyhets-sidorna.

Är detta för mycket, lagom eller för lite? På vilket sätt skildras brottsligheten på dessa tidningssidor och vilka konsekvenser får det?

De frågeställningarna var avstampet för en diskussion där deltagarna bestod av Lennart Weibull, professor på Institutionen för journalistik och masskommunikation vid Göteborgs universitet, Sven-Åke Lindgren, professor på Sociologiska institutionen, och Jonathan Falck, chefredaktör och ansvarig utgivare för Göteborgs-Posten.

Den sistnämnde inledde med att redogöra för hur man ser på kriminaljournalistik på tidningen:

– Vi har som ambition att skriva om sådant som påverkar läsarna och som de har nytta av, att skildra verkligheten och vara informativa. Brott är en del av verkligheten, och då ska det också stå om det i GP. Men under de senaste tio åren har vi faktiskt medvetet minskat det materialet och försökt ändra inriktningen till att mer ta upp principiellt intressanta fall och inte skriva slentrianmässigt och spekulativt, sa Jonathan Falck.

Han påpekade dock att det finns ett dokumenterat mycket stort läsarintresse för kriminaljournalistik.

– Genom nätupplagan gp.se, där man kan se exakt vad folk läser, kan man till och med konstatera att de som läser om brott är fler än de som säger att de gör det i läsarundersökningar.

Sven-Åke Lindgren menade att det inte bara handlar om hur mycket man skriver om brott utan även hur man gör det – och att man måste vara medveten om vad rapporteringen kan få för conse-

kvenser:

– Om man gång på gång bara skriver med ett kort tidsperspektiv utan att sätta in händelser i ett sammanhang, då får många uppfattningen att brottsligheten ökar. Om det dessutom finns ett fokus på det som är extremt, oförklarligt och nytt, då finns också en risk att man förväxlar stor medial uppmärksamhet med hög frekvens när det gäller vissa brott, sa Sven-Åke Lindgren.

Han tyckte dessutom att många reportrar uppvisar dåliga kunskaper i hur man tolkar forskning och statistik.

– Det uppstår många fel för att man inte behärskar detta, vilket får till konsekvens att man förmedlar rena oriktigheter. Det finns en grundläggande brist på eftertanke och analys.

När det gällde bristen på längre tidsperspektiv gav Jonathan Falck honom delvis rätt:

– På GP kan vi nog bli bättre på att vara mer långsiktiga, och även på att sätta in saker i sitt sammanhang. Men det finns faktiskt också en förflyttning från korta nyheter och mot mer grävande och granskande journalistik.

Samtalsledaren Ulf Källström, tidigare kommunikationsdirektör för Göteborgs Stad, ledde in diskussionen på det som kommunstyrelsens Dario Espiga tagit upp tidigare på morgonen: bilden av Göteborg som en »gangsterstad«.

Sven-Åke Lindgren var skarp i sina formuleringar när han kommenterade fenomenet:

– Utsattheten för brott är inte större i Göteborg än i Malmö och Stockholm. När det gäller ungdomsbrott är den snarare mindre. Det är bekymmersamt om medierapporteringen leder till att de som har minst att frukta är de som är mest rädda. I det här sammanhanget tycker jag dessutom att även vissa politiker och myndighetspersoner har sagt

härsknadsväckande saker och ägnat sig åt kvalificerat struntprat. Man får faktiskt ha lite bättre på fötterna när man uttalar sig än att ha läst en bok om maffian!

Lennart Weibull påpekade dock att när det gäller vad som skapar oro och otrygghet hos människor så är mediernas roll förhållandevis liten:

– Forskning har visat att folk kan genomskåda mediebilderna av brottsligheten, även om det är svårt att stå emot när det blir stora volymer av något i rapporteringen. En faktor som påverkar otryggheten mer än medierna är om man själv har varit utsatt för brott.

Jonathan Falck höll med:

– Läsare är kloka, de gör egna värderingar och stämmer av med sin egen verklighet.

Han påpekade även att de gånger GP använt uttryck som »maffiadstad« eller »gangsterstad« om Göteborg så har det vid varje tillfälle handlat om citat från någon myndighetsföreträdare eller annan officiell person.

Det fick Lennart Weibull att mana till självvranssakan i journalistleden:

– Man måste vara medveten om att när den typen av aktörer använder den typen av uttryck, så är det också ett sätt för dem att betona sin egen viktighet. Där måste medierna vara kritiska!

Sven-Åke Lindgren lyfte fram ytterligare en aspekt på frågan om vilken terminologi som bör användas när medier rapporterar om organiserad brottslighet:

– Självklart ska man kunna skriva om gängkriminalitet – men varför måste man använda gängens egen vokabulär, ord som »president« och »prospect«? Det är försåtligt att presentera gängledare på samma sätt som till exempel en framgångsrik företagsledare. Framställnings-sättet är betydelsefullt – det får en annan effekt om man skriver »prospect« än om man skriver »påläggskalv«.

Röster om konferensen

– Jag har bara jobbat med den här typen av frågor det

senaste halvåret, så för mig är detta jätteviktigt och ett bra sätt att få insikt i vad som görs i de olika stadsdelarna. Det är verkligen ett stort spann med olika projekt, från ungdomsråden på Hisingen till trygghetsvårdarna i Väster.

NIKLAS BREHM, ARBETAR MED BROTTSFÖREBYGGANDE OCH BROTTSOFFERFRÅGOR PÅ POLISEN I FRÖLUNDA

– Det har varit bra, men kanske skulle det ha varit lite mer luft i programmet, lite mer tid för mingel. Västtrafiks vädjan var bra, en liten tankeställare. Jag tror att det är lätt att glömma bort kollektivtrafiken i trygghetsarbetet – och då börjar man också fundera på om det finns andra områden vi har glömt.

MARIA GUSTAFSSON,
ANDRE VICE ORDFÖRANDE (S), SDN HÖGSBO

– Det var intressant att höra om arbetet i de andra stadsdelarna, och om det som verkar vara ett nytänkande inom polisen. Möjligen blev det lite långa pass ibland, det kanske hade behövts några fler bensträckare.

GERT BOHLIN, SDN ÄLVSBERG (S)

– Det har varit jättebra. Polisen hade en bra poäng när de pratade om att vi måste jobba med själva roten till den organiserade brottsligheten. Jag tycker också att trygghetsarbetet i Tynnered verkar vara ett bra initiativ – att man jobbar så att man inte går förbi varandra. Västtrafiks del var också en bra tankeställare.

JEHAN MANSOUR, ARBETAR MED TRYGGHETSFRÅGOR PÅ GÅRDSTENSBOSTÄDER

– Det har varit många intryck på kort tid. Rolf Lidskog var intressant, det han sa om hur man hanterar det som är annorlunda, att inte se det som hotfullt. Jag tog också intryck av dem som pratade om olika medborgarråd, hur man får med medborgarna.

MARIA HOLMGREN, INFORMATÖR, SDF BERGSJÖN

– Framför allt är det bra att dra ihop alla som jobbar med brottsförebyggande ute i stadsdelarna. Det kan ibland vara svårt att nå ut till samtliga, så detta är ett stort steg och en väg att fortsätta på.

En punkt jag har saknat var någonting om polisens statistik, vad man kan få ut av den i det här arbetet.

BO-G ERICSSON, POLISKOMMISSARIE SOM ARBETAR MED BROTTSFÖREBYGGANDE

– Rolf Lidskogs tal om att lära sig leva med otrygghet väckte många tankar. Vi jobbar mycket med de här frågorna på skolan, många av barnen känner sig otrygga. Därför måste vi jobba tillsammans allihop, och i Centrum har vi ett väldigt bra samarbete med socialtjänsten och polisen.

KRISTINA STENVALL, REKTOR PÅ GULDHEDSSKOLAN, SDF CENTRUM

– Det är fantastiskt och väldigt lärorikt att få vara här och få alla aspekter på brottsförebyggande och trygghet – det kan ju vara så mycket. Dessutom är det ett jättebra tillfälle att nätverka, få veta vem man ska prata med i olika frågor och få tips och råd.

CHRISTIAN NILSSON, PROCESSLEDARE, SDF LUNDBY

– Det har varit bra bredd. Det är viktigt att det finns med både konkreta exempel och sådana som till exempel Rolf Lidskog, som ger större perspektiv och sammanhang. Många samtal sker ju också mellan programpunkterna, det är en bra möjlighet att ta del av lokala idéer och låta sig inspireras.

MALIN ULLER, PROCESSLEDARE, SDF LUNDBY

– Eftersom detta med trygghetsfrågor är ganska nytt för mig är det ett bra sätt att få överblick. Det är guld värt med alla intressanta inlägg och bra uppslag, och dessutom är det bra att få ansikten på personer att nätverka med – jag har redan knutit många värdefulla kontakter!

LENA TUNBORN, PROJEKTLEDARE FÖRENINGEN FASTIGHETSÄGARE I GAMLESTADEN

Säkertrygg

ATT LYFTA TRYGGHETSFRÅGORN

FRÅN KONFERENSEN 22-23 JANUARI 2009 ARRANGERAD AV

TRYGGARE OCH MÄNSKLIGARE GÖTEBORG, GÖTEBORGS CENTRALA BROTTSFÖREBYGGANDE RÅD

